

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio III. De natura Dei, ejúsque constitutivo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

duct sup. a. r. n. §. partim sequentia: Cypr. l. de van. idol. *hec est summa delicti, nolle agnoscere, quem ignorare non possis.* Tertul. l. r. adv. Marcion. *prima anima rationalis dei DEI notitia est.* Et l. despect. C. 2. *homo ignorat, quod ultero natura suggerit, DEVM esse?* August. tr. 106. in Jo. *Hec est vis vera divinitatis, ut creatura rationali iam ratione utenti penitus abscondi non possit.* Greg. 27. moral. c. 3. *Omnis homo, eo ipso, quod rationalis conditus est, debet ex ratione colligere sensum, qui se condidit, DEVM esse.* Paulus Orol. l. 6. hist. adv. pag. *DEVM quilibet hominum contemnerere ad tempus potest, nescire in totum non potest.*

29. Probatur tertio ratione. Illud invincibiliter ignorari non potest, in cuius notitiam quilibet homo quantumvis rudis hebetisque ingenii saltem probabilissimo discursu, ipsoque nativo rationis impulsu devenire potest: sed in DEI cognitionem quilibet ita devenire potest, tum ex totius universi aspectu, tum ex sui ipsius notitia: unde ps. 138. dicitur: *mirabilis facta est scientia tua ex me.*

Ita pulcherrime observavit Theodoretus apud Van der verken d. 2. c. 4. *Si quis maximum & pulcherrimum adificium inspiciens architectum miratur, & navigium videns bene pulchrum, instrumentum, nauegum considerat, & cum contemplatione imaginis memoria pictoris simul occurrit, multo magis mundi fabrica, que videtur, ad opificem videntes adducit.*

30. Probatur quartò. Impossibile est, ut homo invincibiliter ignoret omnia principia vitæ honestæ, aliàs sequeretur hoc maximum absurdum, quòd homo adultus propter invincibilem ignorantiam prorsus peccare non possit: atqui primum inter omnia principia moralibus principiis præsupposita, est

DEVM esse, ex quo consequitur alterum universalissimum principium morale; DEVM esse colendum: ergo illius notitiam invincibiliter ignorare nemo potest.

Probatur quintò absurdus. Nam primò sequeretur hominem DEI invincibiliter ignoratum excusari ab omni peccato: quia quâ ratione DEUS ignoratur, eâ ratione etiam ignoratur, dari offensam DEI, esse averfionem à DEO: si ergo DEUS invincibiliter ignoratur, etiam inculpabiliter ignoratur offensam DEI, averfio à DEO; consequenter non potest esse voluntaria: si non voluntaria, ergo nec imputabilis in culpam. Secundo sequeretur, quòd adultus rationis compos non posset exercere actum morale: quippe ejus exercitio præsupponitur cognitio finis ultimi, ut sup. ex Tr. d. act. hum. Sequeretur tertio. Hominem in prima suæ rationis aurora constitutum non teneri, ut se convertat in DEVM, quippe quem invincibiliter ignorare posset. Quarto, quòd non omnis homo reciperet auxilia sufficientia ad salutem, cum essent aliqui invincibiliter destituti cognitione divinitatis, quæ omnibus aliis auxiliis præsupponitur.

Unde neganda est omni modo experientia ad-32. ducta à Pentafice loco citato dicentis: *in his Indiarum provinciis, præsertim hoc regno Peruano quotidie experimur esse aliquos homines adeò barbaros, ut nullam habeant DEI cognitionem, &c.* Etenim, quòd non habeant vel habere potuerint notitiam Numinis valde claram, & ex perfecto discursu contractam, quin tamen in ipsa rationis aurora inchoatam Numinis supremi agnitionem, & quasi suspicionem quandam habuerint, & habere potuerint ex ipso universi aspectu, rudi saltem discursu comparatam, admitti non potest.

DISPUTATIO III. DE NATURA DEI, EIUSQUE CONSTITUTIVO. ARTICULUS I.

An essentia & natura DEI sint virtualiter distincta, habeantque duplex constitutum.

S U M M A R I A.

1. Inquiritur constitutum metaphysicum. 2. Natura, ut virtualiter distincta ab attributis. 3. Quod est constitutum per modum simplicitatis. 4. Tres conditiones ad constitutum naturæ requisitæ. 5. Diversitas sententiarum. 6. Fundamentum distinguendi essentiam & naturam per habitudinem ad diversos actus. 7. Propter sequelam operationis ad esse. 8. Quia natura ad essentiam se habet, ut includens ad inclusum. 9. Duo constitutiva pro essentia & natura. 10. Reijcitur distinctio virtualis essentia & natura propter imperfectionem. 11. Propter defectum purissime actualitatis, quam infert in DEVM. 12. Et vitalitatis.	13. Propter distinctionem actus essendi & intelligendi. 14. Ob puritatem actus primi inconceptibilis in DEO. 15. Prima operatio vitalis in DEO non distinguitur virtualiter à natura. 16. Natura non est proprie relativa. 17. Disparitas inter naturam creatam & increatam.

§. I.

Præsupposita, & status questionis.

VIDIMUS DEVM esse, quod pertinebat ad primam questionem: *An est?* modò quidditativa DEI prædicata (quod pertinet ad alteram questionem *quid est?*) inspicimus; non quòd inquiramus ejusmodi quidditativum conceptum, qui divinitatem

vinam essentiam aequatè ut in se est exprimat: is enim beatis mentibus tantum concessus, abstractivam viatoris cognitionem longè transcendit, quo sensu Damasc. l. 1. c. 4. quòd *DEVS sit, liquidò constat, quid autem ratione essentia, naturæ, sit, nullo modo cognosci potest*, sed quod in omnium divinarum perfectionum & prædicatorum cumulo, quæ per inadæquatè conceptus attingimus, sicuti alia invenimus prædicata ad exprimentas operationes, alia ad proprietates, attributa, personas spectantia; ita investigemus perfectionem, quæ ipsam DEI naturam, ut nostro modo concipiendi ab omni alio, quod est extra naturam conceptum, distinctam exprimat: quam perfectionem *constitutivam essentia & naturæ* nominamus.

1. Naturæ, inquam, ut ex modo concipiendi ab omni, quod ipsa non est, distinctam, adeoque sub metaphysica consideratione spectatam; si enim eandem physice, & prout est entitativè in se ipsa, spectes, haud dubiè sicuti divina essentia & natura est infinitum & interminatum substantiæ pelagus, omnem perfectionem in se simpliciter uniens & identificans; ita quoque pro suo constitutivo cumulo omnium divinarum perfectionum habebit.

2. Per id *constitutivum naturæ* tamen non intelligimus constitutum per modum compositionis, quæ in actu puro & simplicissimo locum non habet; sed per modum simplicitatis, qualiter divinas Personas relationibus constitui in Tract. de Trinit. dicemus:

4. Ceterum tres condiciones (supposità in præsens inter naturam & attributa divina distinctione virtuali, & rationis ratiocinata secundum conceptum explicitam & implicitam) ad naturæ divinæ constitutum necessarias invenimus: Prima est, quòd sit prædicatum essentiale intrinsecum & distinctivum ab omni alio; aliis quo pacto essentiam omnibus personis communem constitueret? Altera, ut sit prima radix (non formalis, sed virtualis; in quam videlicet ratio nostra cum fundamento in re omnia alia prædicata ultimò revocentur) non tantum operationum, sed etiam attributorum, à quibus virtualiter distinguitur; quemadmodum rationale in homine est radix formalis operationum & proprietatum, quæ hominis speciem consequuntur. Tertiò, ut exprimat gradum vitæ divinæ, adeoque actualissimæ & perfectissimæ. Cum enim natura viventium sit ipsum radicale & substantiale principium vitæ, seu principium, quo per se primò, movemur & sumus, tam diu non exprimitur specificata natura viventis, ut ab omni alia natura distincta, quamdiu gradus ipse vitæ non exprimitur: sed qui DEI naturam considerat, utique considerat naturam non modò primi entis, sed etiam primi viventis: ergo pro constitutivo ipsius naturæ non debet statuere prædicatum, quod solummodò exprimat perfectionem & gradum entis increati; (qui conceptus nimium quantum est confusus & imperfectus) sed etiam gradum vitæ increatae & perfectissimæ.

5. Quibus positis in hæc subtili & profundâ contemplatione admodum diversa sunt Authorum placita. Scotus q. 3. prol. n. 12. & in 1. dist. 3. q. 2. n. 17. formalitatem primò expressivam Divinæ essentia collocat in infinitate. Pro cumulo aggregato ex omnibus perfectionibus certant Ruiz, Amicus, Bonæ spei & Quiros tr. 2. disp. 17. le. 6. & 7. Aseitatem, hoc est formalissimam & independen-

tissimam actualitatem essendi propugnant Bannes, Mariales, Averlæ, Derkennis, Contenton. Petrus à S. Joseph. l. 1. c. 1. re. 1. 4. Stadlmair Univers. Salisb. Reclor Magnif. disp. de DEO c. 1. §. ult. Essentiam & naturam virtualiter distinguunt, & illi quidem aseitatem, huic verò actualissimam intellectionem pro constitutivo assignant Corneio to. 1. q. 12. a. 4. disp. 1. dub. 3. & 4. Franciscus de Lugo l. 1. disp. 16. c. 7. Illustrissimus Reding q. 2. a. 2. contro. 3. Intellectualitatem seu intelligere radicale amplectuntur Artubal, Serra, Jo. de Bacone, Henr. à S. Ignat. dist. 3. a. 5. Intelligere actualissimum statuunt Salmanticenses, Jo. à S. Th. disp. 16. a. 2. Gonet disp. 2. de nat. DEI concl. ult. & complures nostris Salisburgensibus.

§. II.

Fundamenta pro distinctione virtuali essentia & naturæ.

Sententia docens virtualem distinctionem inter essentiam & naturam DEI probatur his rationibus. 6. Primò. Conceptus, qui desumuntur per habitudinem ad actus formaliter vel virtualiter distinctos, sunt inter se virtualiter distincti; sed essentia & naturæ conceptus desumuntur per habitudinem ad actus formaliter vel virtualiter distinctos: ergo. Minor probatur, ex S. D. q. 39. a. 2. ad 3. *natura designat principium actus; essentia ab essendo dicitur.* Et est commune Philosophorum dogma: essentiam dici per ordinem ad esse, nomen autem naturæ delumi ex ordine ad operationem, natura enim dicta est, *quasi aliquid nasci faciat*: sed esse & operatio uti in creatis formaliter & realiter, ita in divinis sunt actus virtualiter distincti, uti etiam linea essendi ac operandi: ergo & actus, ad quos essentia & natura dicuntur habitudinem, sunt inter se virtualiter distincti. Min. probatur, quæ realiter distinguuntur in creatis, virtualiter distinguuntur in divinis; sed actus essendi & operandi realiter distinguuntur in creaturis: ergo virtualiter distinguuntur in divinis.

Confirmatur. Esse prius concipitur, quàm operari, quia operari sequitur ad esse; ergo conceptus essendi & consequenter etiam conceptus essentia est virtualiter prior, quàm conceptus naturæ. Adde: quòd absoluta sunt priora relativis: conceptus essentia est absolutus; conceptus naturæ est relativus ad operationem, ergo.

Probant secundò. Includens saltem virtualiter inadæquatè distinguitur ab incluso, quemadmodum actus notionalis ratione superaddita relationis virtualiter inadæquatè distinguitur ab actu essentiali, quem includit; sed natura se habet ad essentiam tanquam includens ad inclusum, quia ad esse, quod est constitutum essentia, superaddit operationem, velut insinuat S. D. in opus. de ente & essent. dicens: *Nomen natura significare videtur essentiam rei, secundum quod habet ordinem ad propriam operationem.* Unde communiter docetur tam à Philosophis, quàm Theologis, in creaturis naturam superaddere essentia, quòd sit principium primum & radicale operationis.

Positâ ergo distinctione virtuali inter essentiam, & naturam

& naturam divinam, necessariò etiam ponenda sunt utriusque constitutiva virtualiter distincta; sed pro essentia nullum convenientius est assignabile, quàm esse à se, utpotè perfectio actualissima & præsupposita omni alteri perfectioni attributali: similiter pro constitutivo naturæ rectissime assignatur *intelligere substantiale*; siquidem in divinis non datur principium operandi nisi per modum actûs secundi: prima autem operatio & actus vite secundus in pura intelligentia est intelligere, de quibus infer. plura.

§. III.

Opposita sententia statuitur.

10. **H**is non obstantibus ex oppositis fundamentis oppositum statuendum & dicendum; neque duos conceptus objectivos essentia & naturæ ab invicem virtualiter intrinsecè distinctos; neque duplex constitutum utriusque in DEO admitti posse.

Ratio est primò: quòd conceptus inferens imperfectionem in DEUM admitti non potest: sed conceptus essentia præcisus à conceptu naturæ infert imperfectionem in DEUM; ergo. Min. probatur, ideò in creaturis essentia virtualiter distinguitur à natura, quia esse est naturà prius, quàm operari, unde eadem entitas ut constituta sub actu essendi, (ubi habet conceptum essentia) nondum concipitur ut habens vel emanans actum operandi; adeòque ut constituta in potentia ad actum operandi. Sed iste conceptus dicit limitationem & imperfectionem repugnantem DEO, quia supponit primò distinctionem realem inter esse & operari: secundò prioritatem naturæ, quæ esse præsupponitur non tantum uni vel alteri, sed omni operationi: tertio conceptum potentialitatis & perfectibilitatis ab actu operandi.

Ac proinde quartò defectû purissimæ vitalitatis, siquidem conceptus cuiuscunque operationis (in qua vita secunda consistit) extra lineam essentia peti debet.

11. Unde *Ratio est secundò*: Vel concipis divinam essentiam in gradu essendi perfectissimo, vel non: si non; nec quidem concipis divinam essentiam; nisi fortè conceptu tantum confuso, & solum distincto ex imperfecto modo concipiendi: quia quasunque perfectiones divinas concipimus, debemus concipere per modum purissimæ actualitatis in illa linea; ut si concipis unum, debes concipere omnem possibilem & infinitam perfectionem, quæ in linea unitatis haberi potest: cum ergò gradus essendi pertineat ad lineam essendi, nisi concipias perfectissimum gradum essendi, etiam non concipis essentiam DEI in sua linea infinite perfectam. Si concipis essentiam in gradu essendi perfectissimo constitutam, necessariò exprimis, & concipis ut vitalem & intelligentem; adeòque non concipis essentiam, prout præcisè ab operatione & natura.

12. **C**onfirm. Essentia ut præcisè ab operatione & natura est radix proprietatum præcisè ab operatione & natura: sed essentia divina hoc modo non rectè concipitur; ergo. Min. prob. Essentia divina non potest concipi ut præcisè ab operatione & natura; sed hoc modo præcisè ab operatione & natura:

cum enim vita secunda consistat in operatione, essentia præcisè ab operatione & principio operandi, etiam præcisè ab actu vite.

Tertio. Esse à se & intelligere in DEO nec re, nec ratione distinguntur: ergo nec sunt virtualiter distincta constitutiva, nec ratione ipsorum essentia & natura virtualiter distingui possunt, consequè est manifesta. antec. inf. probabimus.

Quartò. Natura seu radix operandi saltem secundum communiorum Thomist. in DEO per A.A. non est virtualiter distincta ab ipsa operatione; siquidem non potest concipi per modum actûs primi: ergo etiam essentia non distinguitur virtualiter à natura. Consequè prob. Ideò non potest natura concipi per modum actûs primi, & virtualiter distincta ab operatione intellectiva, quia conciperetur ut incompleta & actuabilis in propria linea: sed etiam essentia, si foret virtualiter distincta à natura, conciperetur ut incompleta & actuabilis in propria linea: nam ultima actualitas essentia vitalis est esse vitale; sed si essentia DEI conciperetur præcisè sub actu essendi, abstrahente ab actu & principio intelligendi, non conciperetur sub illa actualitate essendi vitaliter; ergo non conciperetur ut constituta in ultima actualitate suæ lineæ.

§. IV.

Solvuntur fundamenta contraria.

AD primam rationem contr. sent. nego min. universaliter sumptam. Est enim quòd non tantum actiones virtualiter transeunt, sed etiam aliqua immanentes, prout in decursu patebit, sint ab esse divino virtualiter distincta; primum tamen operari, sive illa operatio, quæ dicit actualitatem perfectissimam vitæ intellectualis, videlicet intelligere, non est virtualiter distincta ab esse. Unde etiam linea operativa latissime accepta, quavis in operationibus consecutivis ad constitutionem esse & vitæ divinæ, admittat distinctionem virtualem à linea entitativa; non tamen eandem distinctionem exigit ex vi suæ lineæ, neque proinde illud axioma: *operari sequitur ad esse*, locum habet, nisi in operationibus creatis, quæ seu actus accidentales radicantur in esse substantiali, & vitam primam substantialem prius naturà supponunt. In divinis autem ad illas tantum operationes pertinet, quæ non constituunt gradum vitæ, sed jam constitutum supponunt. Ad prob. min. nego maj, neque enim ideò rationes entis & actûs virtualiter intrinsecè distinguuntur in DEO, quia, secundum Thomisticam doctrinam, inveniuntur realiter separate in materia prima.

Ad confirm. Responsio patet ex dictis. Ad addi. 16. tamentum dico: conceptum naturæ non esse relativum, nisi secundum dici, cum sit communis tribus Personis: illud autem axioma est intelligendum de relativis secundum esse.

Ad secundam probationem, idem patet Responsio: esto enim, quòd in creatis natura superaddat operationem ad esse; siquidem ibi omnis operatio est extra lineam essendi; & ideò distinctio nature sit distinctio includentis & inclusi; attamen in divinis cum aliqua operatio vitalis necessariò pertineat ad lineam essendi, non potest operatio totaliter ad esse superaddi, neque proinde dari distinctio includentis & inclusi.

ARTICULUS II.

Quid de cumulo omnium perfectionum, & de infinitate sentiendum.

SUMMARI A.

1. Auctoritates pro cumulo omnium perfectionum.
2. Probationes ex ratione.
3. Fundamenta pro infinitate.
4. Prior sententia ponit magis physicum constitutum quam metaphysicum.
5. Tollit conceptus attributales.
6. Et diverſitatem inter processionem Verbi & Spiritus S.
7. Infinitas est tantum modus essendi.
8. Et reducitur in esse à se.
9. Auctoritates exponuntur.
10. Infinitas in essentia includitur implicitè.
11. Essentia simplicissima in sui constitutione non admittit prioritatem partium.
12. Natura DEI est infinita radicaliter.
13. Incommunicabilitas predicari non sufficit ad constitutum divina essentia.

§. I.

Argumenta pro cumulo perfectionum & infinitate.

1. Cumulum omnium perfectionum Bernaldus de Quirō loco citato probat primò auctoritate SS PP. qui dicunt primò: nomen *Qui est*, idè esse maxime proprium DEO, & explicare ipsius essentiam, quia imbibit totam perfectionem essendi. Ita Nazianz. or. 38. de Nat. videtur principalis omnium de DEO dictorum nominum esse, *Qui est*, totum enim in se ipso comprehendens habet ipsum esse velut quoddam pelagus substantia infinitum & interminatum.

Dicunt secundo: attributa DEI non minus essentialiter dici de DEO, quam corpus & rationale de homine. ut S. Anselm. in Monol. c. 16. Dicunt tertio. *Idem esse quodlibet unum illorum* (predicatorum) quod omnia sunt simul, sive singula, ut S. Anselm. 16. Dicunt quarto: per omnes divinas perfectiones æquè responderi ad questionem: *Quid est, DEVS?* uti idem Anselm. l. c. 15. *Si queratur quid sit ipsa summa natura, de qua agitur, quid verius responderetur, quam iustitia?* Et infra. *Quid quid eorum de illa dicatur, non qualis, vel quanta, sed magis quid sit monstratur.* Sed per nihil essentia extraneum responderetur ad questionem, *quid est?* ergo omnes divinas perfectiones pertinent ad constitutionem essentia divina.

2. Ex ratione fundamentum est secundò: significativum formalissimum DEI exprimit pluralitatem omnium perfectionum; ergò DEUS non per unam solum, sed per omnes debet constitui. Tertio; Essentia DEI est formaliter infinita in omni genere: ergò ad sui constitutionem requirit omnes omnis generis perfectiones. Antec. videtur certum, eò quòd essentia DEI sit optimum, quo majus & melius excogitari non potest. Quarto: Non est inconveniens, ut plura concurrant ad constitutionem unius essentia, quantumvis unum sit altero nostra ratione posterius; quemadmodum ad constitutionem compositi physici concurrunt materia & forma, & ad constitutionem discursus tres mentis operationes.

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. 1.

Pro infinitate ratio, est primò: quòd Essentia divina secundum se est infinita, sed non est infinita, nisi per infinitatem: ergò infinitas convenit naturæ divinæ secundum se.

Secundò: Natura DEI cum debeat ipsum distinguere ab omni creatura, debet constitui per prædicatum incommunicabile creaturis: sed tale prædicatum est infinitas.

§. II.

Vtraque sententia rejicitur.

VERùm neutra sententia admitti potest. Et prior quidem physicam potius quam metaphysicam constitutionem tradit divina essentia, neque potest subsistere: Primò: quia constitutum metaphysicum divinæ essentia debet esse prima radix attributorum & operationum; sed cumulus omnium perfectionum non potest esse prima radix illorum, quippe in quo eademmet attributa & operationes continentur. Adde, quòd inter ipsa attributa datur ordo virtualis, secundum quem aliqua sunt & concipiuntur nostra ratione aliis posteriora; quomodo ergò ad primam radicem pertinere poterunt?

Secundò, si qualibet perfectio pertinet ad formale constitutum essentia, jam non est ratio, cur una perfectio magis dicatur attributalis quam alia: si quidem ex hoc dicitur attributum, quòd superadditur essentia; sed si est de ipso constitutivo essentia, non superadditur essentia; ergò.

Tertio, non esset major ratio, cur Verbum procedens per intellectum, procederet in similitudinem naturæ, eaque de causa ipsius processio foret generatio, quam Spiritus S. procedens per voluntatem; cum non minus voluntas, quam intellectus pertinerent ad intrinsecam constitutionem divinæ naturæ.

Contra infinitatem facit primò, quòd infinitas est modus tantum essendi naturæ increata, sicut finitas est modus essendi naturæ creatæ; ergò sicut ista consequitur, non autem constituit naturam creatam; ita etiam illa non constituit, sed consequitur naturam increatam.

Secundò, quia, ut infra videbimus, infinitas reducitur in esse à se & irreceptum, tanquam in rationem à priori, & consequenter non est primum constitutum.

Tertio, quia non exprimit gradum vitæ divinæ, quòd tamen pertinere ad constitutum naturæ sup. dictum.

§. III.

Solvuntur opposita rationes.

AD auctoritatem PP. pro cumulo omnium perfectionum Resp. Eos vel in physica acceptione divinæ essentia, vel de implicita & radicali contentia perfectionum fuisse locutos, atque ita perfectio essendi explicita per nomen *qui est*, si physicè accipiatur, formaliter imbibit totam perfectionem essendi: sicut metaphysicè; radicaliter & implicitè tantum. In quo sensu etiam D. Anselmus cit. c. 15. & 16. loquitur.

D

Ad

Ad rationem *secundo loco* in contrarium allatam tam facile negatur antec. quam ab Adversariis ponitur. Ad tertium distinguo antec. est infinita formaliter in omni genere, ita ut Essentia dicat formaliter infinitudinem omnis generis explicitè, nego, ut illam dicat implicitè; concedo antec. & nego consequent. Rursus: Essentia DEI est optimum bonitate suæ linearè explicitè, & aliarum linearum implicitè & radicaliter, conc. aliarum linearum bonitate explicitè, nego.

Ad quartum: Est quod essentia composita constitui possit ex pluribus mutua prioritate importantibus, ut est essentia physica ex materia & forma; metaphysica ex genere & differentia; artificialis, ex præmissis & conclusione; simplicissima tamen essentia omnis compositionis experte, ejusmodi mutua prioritate in sui constitutione non potest admittere: cum in meliori Philosophia & Theologia creaturarum qualitatibus simplices essentia (ut verbi gr. formalis beatitudo) ex pluribus ordine

naturæ sibi succedentibus intrinsecè constitui non possint.

Ad rationes pro infinitate productas quoque 2. Respondeo & ad 1. disting. antecedens, Essentia divina secundum se hoc est in conceptu explicito essentia est infinita radicaliter conc. formaliter nego: sed non nisi per infinitatem est infinita, formaliter conc. radicaliter nego.

Ad 2. distinguo maj. debet constitui per prædicatum incommunicabile modo infinito, & participato, concedo; modo finito & participato, nego. Item: debet constitui per prædicatum incommunicabile, & quod sit prima radix cæterorum, concedo; secus, nego. Certè etiam immensitas DEI est incommunicabilis creaturis; nec tamen ipsa Deitatem constituit, quia fluit ex alio priori prædicato, & in afeitate (etiam incommunicabilem creaturis) reducitur: ergò ob eandem rationem infinitas non potest esse constitutum Deitatis.

ARTICULUS III.

Utrum constitutum Divina natura sit afeitas?

SUMMARI A.

1. Significatum afeitatis.
2. *Authoritates opposita.*
3. *Opponitur transcendentiæ.*
4. *Instantia à conceptu generico animalis & entis.*
5. *Instantia de esse ab alio.*
6. *Authoritas pro afeitate ex S. Scrips.*
7. *Ex Doct. Angelico.*
8. *Quid significet nomen DEI, qui est.*
9. *Afeitas est ultima actualitas in linea essendi.*
10. *Facit DEVM differre ab omni alio, quod non est DEVS.*
11. *Et quidem primò differre.*
12. *Est ultima actualitas etiam in specifica linea essendi.*
13. *Essentia distinguitur ab esse tantum virtualiter extrinsecè.*
14. *Natura & attributa in afeitate tantum conveniunt implicitè.*
15. *Disparitas inter rationem animalis & afeitatis.*
16. *Eadem paritas & instantia retorquetur.*
17. *Quomodo esse à se possit explicitè pertinere ad attributa.*
18. *In instantia de esse ab alio major disparitas, quam paritas.*

§. I.

Rationes contra afeitatem.

NOta. Quamvis ex modo significandi *Afeitas* videatur esse prædicatum negativum, & dicere negationem causæ: tamen ex parte rei significata est prædicatum intrinsecum & positivum, & significat ipsum esse divinum in supremo gradu perfectitatis. Est enim perfectitas independentiæ à subjecto, quæ convenit substantiæ ut sic. Est perfectitas independentiæ ab alia componente; & hæc convenit substantiæ secundæ. Est perfectitas independentiæ ab alio supposito sustentante; & hæc est perfectitas substantiæ primæ. Est tandem perfectitas

independentiæ ab omni causa influente, & hæc est perfectitas substantiæ increata & infinita. Igitur per *Afeitatem* nihil aliud intelligimus, quam esse independentens ab omni quacunque causa influente.

Contra hanc afeitatem opponitur primò *authoritas Doct. Angel.* in 1. dist. 19. q. 2. a. 1. ad 1. dicentis, quod *essentia divina secundum intellectum est prius, quam esse suum.* Et a. 2. in corp. *Esse divinum est idem cum eo, cuius est esse, sed differt ratione.* Et q. 10. de verit. a. 12. ad 9. dicit, quod *ea, que sunt ratione distincta, non semper possunt cogitari ab invicem separata, quamvis separatim cogitari possint; & quamvis enim DEVS cogitari possit sine hoc, quod ejus bonitas cogitur, non tamen potest cogitari, quod sit DEVS & non sit bonus: unde licet in DEO distinguatur, quod est, & esse ratione, non tamen sequitur, quod possit cogitari non esse.*

Ex quibus ducitur hoc argumentum: quod præsupponit essentiam DEI constitutam, & sine quo essentia DEI cogitari potest, illud prædicatum non est primò constitutum essentia DEI, sed esse (quod intelligitur per afeitatem) præsupponit ipsam essentiam, & essentia potest præcisa ab esse cogitari: ergò esse non potest agnoscere pro constitutivo Divinae essentia. Sed neque constitutum essentia potest virtualiter & ratione ratiocinata distinguui ab essentia: hoc ipso enim forent conceptus objectivi adæquate inter se diversi; atqui juxta S. D. essentia & esse distinguuntur inter se ratione: ergò esse non potest dici constitutum essentia divina.

Secundò. Nullum prædicatum transcendens omnem formalitatem & perfectionem Divinam potest metaphysicè constituere Divinam essentiam: sed esse à se est prædicatum transcendens omnes perfectiones, omnesque lineas attributales DEI: ergò non potest metaphysicè constituere essentiam divinam. Minor, patet quia sicuti quicquid in

DEO

DEO est, DEUS est, ita etiam ens à se, unum, verum, bonum, infinitum, &c. Majorem probat Godoy: Prædicatum constitutum divinæ essentia debet eandem non tantum distinguere ab omni eo, quod non est DEUS, sed etiam ab omni perfectione, quæ non est divina essentia: nam in præsentibus inquirimus formalitatem expressivam Divinæ naturæ sub proprio conceptu naturæ, quatenus ab attributis distincta: sed hoc non potest præstare ullum prædicatum transcendens: quia sub qua ratione duo extrema conveniunt, per illam rationem distingui nequeunt, sed sub prædicatis transcendentibus Divina essentia convenit cum attributis: ergo per illa ab attributis distingui nequit.

Confirm. primò. Animal non potest hominem à bruto distinguere, neque ens substantiam à accidente; quia in prædicato & generico gradu animalis homo cum bruto, & in analogico ac transcendentali conceptu entis substantia convenit cum accidente; ergo nec esse à se potest naturam DEI distinguere ab attributis; quia in hoc prædicato natura & attributa concordant, idque omnes Divinas perfectiones transcendentaliter pervagatur, quemadmodum ob eandem transcendentiam nec ratio actus puri, perfecti boni, &c. Divinam naturam constituit aut distinguit.

Confirm. secundò. Quando quaritur in quo proprie consistat essentia, vel natura hominis? non bene respondes, consistere in abalitate, seu esse ab alio, quia est ratio nimis communis involuta in omnibus proprietatibus & accidentibus hominis: ergo si quaratur, in quo proprie consistat essentia & natura DEI? non bene respondes, in esse à se, quia non sola essentia DEI, sed quicquid de DEO dicitur, est ens à se.

§. II.

Fundamenta pro afeitate.

Probatum primò autoritate S. script. Exodi 3. DEUS à Moysse suum nomen rogatus, respondit: Ego sum, qui sum. & ipse dein Moyses ad populum: qui est, misit me ad vos. Ubi nota, in Hebræo expressum fuisse nomen Jehova tetragrammaton, omnium divinorum Nominum sacratissimum, maximeque DEO proprium, cujus significatum exprimitur illis vocibus *est qui est*, ut proinde *esse per essentiam, esse à se, esse fontale & originale*, formali causalitate respectu omnis esse creati, & virtuali respectu omnis esse attributalis increati, sit maxime DEO proprium ejusque quidditativum conceptum explicet.

Quæ etiam videtur esse mens S. D. cum q. 7. de pot. 2. & hic q. 3. a. 3. in c. dicit: *DEUS non tantum est sua essentia, sed etiam suum esse, & q. 13. a. 11. Cum esse DEI sit ipsa ejus essentia.*

Respondent per nomen *qui est*, DEUM denominari tanquam pelagus substantiæ infinitum sub communi conceptu entis increati contradistincti à creaturis, non verò exprimi determinatam rationem naturæ, de qua hic quaritur. Sed *Contrà*. DEUS per hoc nomen longè familiarius & expressius manifestavit Moysi suam essentiam, quam præcedentibus Patriarchis; sed illis utique erat cognitum secundum communem rationem entis increati,

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I,

& incaufati: ergo per hoc nomen *qui sum*, magis determinatam specificam & differentialem rationem suæ essentia Moysi manifestavit. Major liquet ex seq. c. 6. Ex v. 3. Ubi DEUS loquitur: *Ego Dominus, qui apparui Abraham, Isaac, & Jacob in DEO omnipotente & nomen meum Adonat* (in Hebræo est nomen tetragrammaton) *non indicavi eis*, ergo Moyses longè expressius in hoc nomine & magis quidditative divinam inspexit essentiam, quam illi PP. quibus illud erat abditum: & quæ aliâ ratione, nisi quia in hoc nomine intellexit primarium & fontale prædicatum Deitatis, quod est esse per essentiam?

Accedit ratio primò: ultima actualitas divinæ essentia, quæ nec re, nec ratione distinguitur ab essentia, rectè assignatur pro constitutivo ipsius: *sed esse à se*, est ultima actualitas essentia; cum in linea essendi non detur ulterior actualitas, quam esse; ac præterea nec re, nec ratione distinguitur ab essentia; quia si vel solâ ratione distingueretur ab essentia, tunc essentia jam posset comparari ad actum essendi, tanquam perfectibile ad suum perfectivum, & consequenter posset fieri compositio rationis inter essentiam & esse, quod totum propter imperfectionem inclusam, in DEO cum fundamento in te concipi non potest.

Secundò. Per quod DEUS primò differt ab omni alio, quod non est DEUS, id rectè assignatur constitutivo essentia ipsius; sed per esse à se & incaufatum DEUS primò differt ab omni ente creato, quod non est DEUS, quia ratio entis creati formaliter habetur per esse ab alio.

Dubitas fortè, an etiam primò differat? Ideò ratio est tertio. Per illud DEUS primò differt, per quod ita differt, ut omnia alia prædicata in illud resolvantur, & per quod omnia ad esse DEI, tanquam per ultimam differentiam contrahuntur: sed per esse à se ita differt à creatis, ut cætera omnia prædicata divina in illud tanquam rationem à priori resolvantur, & ad esse DEI quasi contrahantur: ergo. Si enim quæras, cur DEUS sit infinitus, immensus, æternus, immutabilis, &c. rectè omnium horum rationem dabis, si respondeas: quia *est à se*: hujus autem rationem invenies nullam. Rursus: Rationes substantiæ, spiritus, sapientiæ, bonitatis, &c. quæ sunt communes DEO & creaturis, per quid aliud à creaturis trahuntur ad esse DEI, quam per esse à se?

Respondent. Hæc omnia probare, esse à se constituit Divinam essentiam, eamque distinguere sub quâdam ratione communi, & ut distinctam ab omni creatura, non autem secundum specificam & determinatam rationem essentia; ut distincta ab attributis.

Sed *contrà*. Constitutum cujusvis lineæ est ultima & summa actualitas illius lineæ: atqui datur in DEO determinata & specifica linea essendi; ergo constitutum hujus determinatæ & specificæ lineæ essendi est ultima actualitas ipsius: Sed esse est ultima actualitas in linea essendi; ergo etiam sub specifica & determinata ratione constituit lineam essendi: Subsumo. Atqui Divina essentia specifica sumpta pertinet ad specificam lineam essendi (præsertim cum apud Authores, quibuscumque discepto, linea essentia & naturæ virtualiter non distinguantur)

D a

ergo

ergo etiam ut specificè sumpta pro suo constitutivo agnoscit esse. Quod nam esse? esse, inquam, irreceptum, fontalissimum, actualissimum, ut sic loquar, perfectissimum, uno verbo, esse à se.

§. III.

Respondetur ad fundamenta opposita.

13. **A**d testimonia ex S. Doct. adducta Resp. Per illa Doctorem Angelicum velle, quod essentia sit prior quam esse; sit ratione distincta ab esse, prioritate & distinctione fundatâ solum in imperfecto modo cognoscendi, & supra distinctionem virtuales extrinsecam, non autem fundatâ supra distinctionem intrinsecam (de quibus inf.) unde pariter patet, quid dicendum sit ad argumentum inde deductum: quod præsupponit essentiam jam constitutâ adæquatè cum fundamento intrinsecò & ex parte rei conceptâ, illam non constituit, conc. quod præsupponit constitutâ inadæquatè, cum fundamēto solum extrinsecò, & ex imperfecto modo cognoscendi, nego maj. & sic distinctâ min. nego consequent. Rursum: Constitutum essentia non potest esse virtualiter & ratione distinctum ab essentia, virtualiter intrinsecè conc. extrinsecè nego: ratione ratiocinatâ ex fundamento intrinsecò conc. extrinsecò, nego. ex quo nequaquam sequuntur conceptus objectivi adæquatè distincti.

14. Ad 2. nego majorem & minorem probationis: cujus alteram probationem distinguo: sub quâ ratione duo conveniunt, sub illa non distinguuntur; si conveniant tam formaliter, quam virtualiter, tam secundum conceptum explicitum, quam implicitum, concedo; secus nego: sed in prædicatis transcendentibus, e. g. afeitate, conveniunt natura & attributa DEI, formaliter & implicitè, concedo; virtualiter & explicitè, nego min. & consequentiam.

15. Ad 1. instantiam: dist. causalem antec. Ideo homo non differt à bruto per rationem animalis, quia in illa convenit cum bruto, uti nec substantia differt ab accidente per rationem entis &c. quia convenit tanquam in prædicato potenciali, generico, contrahibili, concedo; tanquam in prædicato summè actuali, & contrahente, nego antecedens & consequentiam. Unde patet manifesta disparitas inter rationem animalis respectu hominis, &

inter rationem afeitatis respectu attributorum: nam animalis, quia nominat gradum & partem potentialem naturæ humanæ, est contrahibile per partem formalem perfectiorem & actualiorem: atqui esse à se nominat summam actualitatem actûs puri, quæ non contrahitur, sed formalitates sapientiæ, bonitatis, &c. DEO & creaturis analogicè communes contrahit ad esse divinum.

Ideo sic retorqueri potest argumentum: quia animal & ens nominant formalitatem potentialem, imperfectam, ideoque contrahibilem, nequeunt distinguere hominem à bruto, & substantiam ab accidente: ergo à contrario, quia esse à se nominat purissimam actualitatem, estque contrahitivum aliarum perfectionum ad esse divinum, bene potest distinguere & constituere naturam divinam.

Si contentiosè extorquere velis, esse à se pertinere etiam ad explicitos conceptus, & definitiones attributales. Respondet primò Magnif. Stadlmair lo. cit. & August. a V. M. hoc concedi posse de esse à se inadæquatè sumpto, prout solummodò dicit actualissimam perfectitatem lineæ particularis & attributalis; non verò de esse à se adæquatè sumpto, prout est formale complementum lineæ entitativæ & radicaliter omnium linearum. Respondet secundò Illustrissimus Reding loco cit. n. 13, quòd juxta communem Philosopherum subjectum ingrediatur definitionem proprietatum; cum igitur secundum nostrum modum intelligendi attributa divina comparentur ad divinam essentiam tanquam accidentia propria ad quæsi subjectum: ideo etiam divinam essentiam, & consequenter ejusdem essentia ultimam actualitatem, hoc esse esse à se debere ingredi conceptum & definitionem attributorum.

Ad secundam instantiam patet responsio ex pri. 8. mo dictis: nam quia esse ab alio est prædicatum potentialissimum, ideoque ineptum ad constituentiam aut distinguendam hominis naturam (cum omnis distinctio, differentia, constitutio ab actu proveniat) requirit gradus differentiales superadditos; ideoque inquirenti naturam hominis, ineptè respondes per esse ab alio: atqui esse à se dicit purissimam actualitatem non contrahibilem, sed contrahentem, ideoque DEUS ipse Moyfi Divinum nomen & quidditatem inquirenti non nisi per esse à se respondit: *sum qui sum.*

ARTICULUS IV.

*Utrum intelligere radicale, vel actuale sit constitutivum
Divinae essentia?*

S U M M A R I A.

1. Impugnatur intelligere actuale ex D. Th. eo quod non sit virtus radicalis intelligendi.
2. Quia objectum præsupponitur actui potentia.
3. Quia operatio præsupponit principium, à quo emanat.
4. Instantia de generatione activa Patris.
5. Instantia de relatione.
6. Instantia de gratia Sanctificante.
7. Instantia de beatifica visione.
8. Opponitur prioritas immaterialitatis.
9. Paritas scientia virtualiter distincta ab essentia.
10. Defenditur intelligere actualissimum ex S. D. per quem intelligere DEI est ejus essentia, & idem est intelligere & esse.
11. Ita DEVS est suum vivere, sicut suum esse & intelligere.
12. Intellectus & intellectum sunt idem omnibus modis.
13. Fundamentum ex ratione ultima actualitatis in linea intelligibili.

15. Ex

15. Ex omni potentialitatis exclusione in DEO.
 16. Evasio Advers. per divisionem linea intelligibilis in plures specificas.
 17. Et virtutalem continentiam ultimam actualitatis.
 18. Impugnatur 1. per exclusionem distinct. virt. inter essentiam & intelligere.
 19. Impugnatur 2. quia talis linea subalterna impletur.
 20. Impugnatur 3. à paritate actus essendi.
 21. Impugnatur 4. à paritate actus primi proximi.
 22. Impugnatur 5. ab imperfectione vita prima distincta à vita secunda.
 23. Qualem distinctionem admittat S. D. inter essentiam & intelligere.
 24. Actus voluntatis, non intellectus, necessario præsupponit objectum.
 25. Non omnis operatio illimitata præsupponit principium.
 26. Qualis sit distinctio inter actum & potentiam generandi in Divinis?
 27. Disparitas inter relationem & actionem.
 28. Quisnam sit conceptus operationis ut sic.
 29. Qualis participatio divine nature sit gratia?
 30. Et qualis participatio intellectus divine visio?
 31. Quomodo essentia sit objectum connaturalissimum divine scientie?

§. I.

Fundamenta pro intelligere radicali contra intelligere actuale.

PER intelligere radicale intelligitur substantia spiritualis radicaliter intellectiva intellectione comprehensiva DEI, & ab ipso actu intelligendi virtualiter distincta, quæ formalissimè constituitur & exprimit Divinam essentiam docent Marcus à Setra, & Godoy citatus.

Probatur autoritate S. D. Intellectualitas est de essentia metaphysica DEI, prout ex D. August. in l. 7. de Trinit. probat Angelicus Doctor inf. q. 14. a. 4. verbis postea referendis: ergò constitutum DEI vel est ipse actus intelligendi, seu intelligere actualissimum: vel est principium & radix virtualis intelligendi, seu intelligere radicale. Subsumo: sed non est ipse actus intelligendi; ergò intelligere radicale. Subsumptum probatur autoritate Angelici Doct. primo in q. 1. de pot. a. 1. dicens: *Est autem de ratione operationis habere principium, non autem de ratione essentia: unde licet divina essentia non habeat aliquod principium nec re, nec ratione, tamen operatio divina habet aliquod principium secundum rationem.* Ex quo sic formatur argumentum: Natura metaphysicè constituitur per illud prædicatum, quo exprimitur prima radix & principium operationum; siquidem natura est principium motus &c. sed ipsa operatio intellectualis seu intelligere actuale non est principium operationum; ergò constitutum nature intellectualis non est ipse actus intelligendi: unde etiam videmus in creatis naturas intellectuales non constitui per actum, sed per virtutem radicalem intelligendi.

Secundo inf. q. 26. a. 2. ad 2. hæc habet: *Dicens, quod beatitudo, cum sit bonum, est objectum voluntatis; objectum autem præintelligitur*

actui potentia: unde secundum modum intelligendi prius est beatitudo Divina, quam actus voluntatis in ea requiescentis. Ex quo arguitur: Quando Divina essentia præintelligitur actui intelligendi, non potest per actum intelligendi constitui, sed natura & essentia Divina præintelligitur actui intelligendi; nam, juxta verba allegata, objectum præintelligitur actui potentia: sed essentia Divina est objectum intellectionis: ergo præintelligitur huic actui potentia intellectiva.

Ratio ulterior est primò. Omnis operatio præsupponit principium operandi, ut dicebat S. D. in primo textu: sed intellectio est quedam vitalis operatio: ergò præsupponit suum principium radicale, quod est natura & essentia: ergò illam non constituit.

Confirmatur 1. Generatio activa, quæ est actio personalis, & intellectio notionalis non constituit personam Patris, sed eandem constitutam supponit una cum virtute tam remota, quam proxima generandi: ergò etiam intellectio essentialis, seu actio immanens & vitalis non constituit naturam Divinam. Sed eandem tanquam principium operandi radicale præsupponit.

Confirmatur 2. Sicuti de essentia relationis esse ad, sive habitudo ad terminum; ita de essentia actionis est esse ab, seu emanare à principio; sed intellectio Divina est vera operatio nature Divina, ergò etiam de essentia ipsius est, quòd sit à principio: sed principium saltem nature & ratione prius est suo termino: ergò etiam Divina natura prior est ratione, quam intellectio.

Ratio est secundò. Gratia sanctificans est participatio divine nature, sed est participatio intellectualitatis radicalis, non ipsius intellectionis, seu visionis actualis, quæ primum obtinetur in gloria: ergò divina natura non consistit in intelligere, sed in intellectualitate radicali.

Tertiò. Si natura divina formaliter consisteret in intelligere, tunc Beati per visionem beatificam participarent divinam naturam, cum visio sit participatio divine intellectionis: sed hoc est contra communem Theologorum: ergò.

Quartò S. D. infra. q. 14. a. 1. probat intelligere divinum per immaterialitatem & rationem actus puri; ergò immaterialitas est à priori ratio intellectionis, eique præsupponitur.

Quintò. Tamen divina scientia respiciat essentiam pro objecto connaturalissimo, tamen virtualiter distinguitur ab essentia: ergò licet intelligere divinum respiciat essentiam pro objecto connaturalissimo, tamen ab illa virtualiter distingui poterit.

Sextò. Sequeretur, divinam Essentiam etiam virtualiter constitui per intellectum vel speciem intelligibilem: quia cum ista omnia pertineant ad lineam intelligibilem, ab ipso intelligere & consequenter etiam ab esse divino virtualiter non distinguuntur.

§. II.

Propugnatur intelligere actualissimum.

PROBATUR primò autoritate S. D. inf. q. 14. a. 10. 4. in arg. sed cont. dicente: *esse DEI est ejus substantia: ergò intelligere DEI est ejus substantia.*

D 3

Et

Et ne existimes, fuisse locutum in sensu tantum identico, subjungit in c. sequentia: *Sicut esse consequitur formam, ita intelligere sequitur speciem intelligibilem: in DEO autem non est forma, que sit aliud, quam suum esse, ut supra ostensum est, unde cum ipsa sua essentia sit etiam species intelligibilis, ex necessitate sequitur, quod ipsum ejus intelligere sit ejus essentia, & ejus esse.* Quæ sanè verba formalissimam identitatem significant inter essentiam & intelligere divinum.

11. Secundò. Idem S. D. inf. q. 27. a. 6. ex eo ultimè probat processionem Verbi Divini esse generationem, & Verbum procedens per intellectiōnem dici Filium genitum in similitudinem naturæ, quia in DEO idem est intelligere & esse, quæ ratio nihil concluderet, nisi diceretur in sensu formali, ut patebit ex tract. de Trinit.

12. Tertiò inf. q. 18. a. 3. inquit, *DEVM ita esse suum vivere, sicut est suum esse, & intelligere.* Sicut ergò est formalissima & omnimoda identitas inter divinam essentiam, & esse; sic etiam erit omnimoda identitas inter ipsius essentiam & intelligere, ac proinde intelligere erit prædicatum summe intrinsecum ipsi essentiæ.

13. Quartò. S. Th. in præcit. q. 14. a. 2. dicit, quòd in DEO intellectus & intellectum sint idem omnibus modis: (hoc est, sine ulla etiam virtuali distinctione); sed intellectus DEI est ipsum intelligere, siquidem non nisi per modum actus secundi concipi potest: intellectum verò sive objectum connaturalissimum per se primò specificativum & terminativum est essentia divina ut virtualiter ab attributis distincta: ergò absque ulla distinctione virtuali in DEO identificatur essentia & intelligere.

14. Quintò. Constitutivum naturæ perfectissimæ intellectualis debet esse ultima & perfectissima actualitas linear intellectus: sed natura Divina, est natura intellectualis infinite perfecta, & intelligere est ultima actualitas linear intellectus; ergò constitutivum naturæ Divinæ est intelligere. Major probatur. Actui puro & viventi infinite perfecto debet tribui ultima & perfectissima actualitas in linea vitæ intellectivæ; sed hæc est vita secunda, seu actus secundus intelligendi; non vita prima, quæ est potentia tendens ad illam perfectionem.

15. Confirm. Nullum prædicatum potentiale & incompletum potest esse constitutivum divinæ naturæ, seu actus puri: sed prædicatum actus primi in linea intelligibili ut distinctum à prædicato actus secundi, est potentiale & incompletum, quia respicit actum secundum intellectiōnis, tanquam ultimam perfectionem & actualitatem illius linear; ergò. Unde confirm. secundò: Actui puro, & viventi infinite perfecto debet tribui ultima & perfectissima actualitas in linea vitæ intellectivæ: sed hæc est vita secunda, seu actus secundus intelligendi; non vita prima, quæ est potentia tendens ad illam perfectionem: ergò.

16. Respondent Advertarii disting. major. Constitutivum naturæ perfectissimæ intellectualis debet esse ultima actualitas linear intellectus, in ratione generica vel specifica illius linear, conc. in toto genere illius linear, nego. Sed intelligere est ultima actualitas in linea quâdam specificâ intel-

lectualitatis concedo; in omni linear specificâ illius, nego min. & conseq. Eadem est responsio ad probationem.

Ad confirmationem Resp. Nullum prædicatum¹⁷ potentiale & incompletum privativè, quasi excludens aliquam perfectionem potest constituitur actum purum, conc. nullum prædicatum potentiale & incompletum præcisivè, implicite includens & virtualiter continens illam perfectionem; nego maj. Constat enim Divinam essentiam ut constitutam in linea intellectiva, ulterius esse determinabilem & perfectibilem per lineam volitivam: quia illam implicite & virtualiter continet, estque in potentia ad illam non privativè, sed præcisivè. Sic ergo dicunt, linea intellectualis generica sub dividitur in duas lineas specificas, subalternas, quarum una est linea naturæ, & hujus summum prædicatum est intelligere radicale, altera est linea operativa, & hujus summum prædicatum, & actus ultimus est intelligere actuale, quod quia in intelligere radicali virtualiter & implicite continetur, non officit ipsius perfectioni & actualitati.

Contra hanc evasionem est primò: Quòd hæc responsio ponat distinctionem virtuales inter essentiam seu radicem intelligendi, ipsumque actum intelligendi: sed hoc repugnat doctrinæ Angelicæ, in qua intellectus & intellectum sunt idem omnibus modis, ubi intelligere comparatur ad divinam essentiam sicut esse, ideoque tam parum admitti potest radicale intelligere virtualiter distinctum ab intelligere actuale, quàm parum admittendum est esse radicale virtualiter distinctum ab esse formali actuale: prout ex art. seq. amplius elucet.

Contra est secundò. Non potest cum fundamento intrinsecò concipi in DEO linea, quæ non pertingat ad ultimam actualitatem sub conceptu objectivo formali & essentiali illius linear: sed linea naturæ intellectualis ut præcisâ ab actu intelligendi, non pertingit ad ultimam actualitatem sub conceptu objectivo formali essentiali linear intellectivæ: ergò gratis fingitur ejusmodi linea subalterna. Minor probatur. Formalitas linear intellectus in hoc consistit, quòd intellectus per intimam unionem fiat ipsum intellectum & cognitum, juxta doctrinam D. Th. ex Philoſopho desumptam, & consequenter linea intellectualis infinita habet pro suo formali conceptu, ut intellectus & intelligens sit comprehensivè suum intellectum; sed ultima actualitas sub isto formali conceptu non attingitur per intelligere radicale, siquidem tantum exprimitur per illud inclinatio per modum actus primi tendens in illam intelligibilem unionem, seu identitatem cognoscens & cogniti: non verò ipsa unio, seu identitas, quæ fit solummodò per ipsum actum intelligendi: ergò non potest constitui cum fundamento aliqua linea solummodò sistens in intelligere radicali, ut præcisâ ab intelligere actuale.

Contra est tertio. Non minus forma intelligibilis dicit intrinsecum ordinem perfectibilitatis ad actum intelligendi intra lineam intelligibilem, quàm essentia dicit intrinsecum ordinem perfectibilitatis ad esse intra lineam entitativam: ergò sicuti non potest in DEO admitti conceptus essentiæ virtualiter & adæquate distinctus ab actu essendi &

ita nec forma intelligibilis distincta ab actu intelligendi: sed ejusmodi forma intelligibilis est formalissimè ipsa Divina essentia & natura, ergò.

21. Contra est quartò. Non est admittendus in DEO conceptus actus primi proximi virtualiter distinctus ab actu secundo suæ lineæ vivendi, intelligendi &c. ergò nec est admittendus actus primus remotus & radicalis virtualiter distinctus ab actu secundo vivendi, intelligendi &c. Antec. paucis exceptis, communiter admittitur à Thomistis, & ratio est, quia illius distinctio ab actu secundo præcise oritur ex limitatione, & quia ut sic dicitur intrinsecam perfectibilitatem per vitam secundam & operationem intellectualem &c. quantumvis sub ratione principii easdem operationes virtualiter continet: sed eadem est ratio in principio radicali & actu primo remoto virtualiter distincto: ergò nec ille admitti debet. Et

22. Contra est quintò. Vita prima disjuncta à vita secunda non est perfectio simpliciter simplex, melior ipsa, quam non ipsa: quippe satius est esse constitutum in actu secundo vivendi, quam per actum primum esse in potentia ad illum: sed quicquid in DEO formaliter ponimus, debet esse perfectio simpliciter simplex: ergò non vita prima ratione nostra separata, sed vita secunda, adeoque non intelligitur radicale, sed actuale, pro perfectissimo constitutivo Divinæ naturæ assignari debet.

§. III.

Solvuntur fundamenta opposita.

23. Ad 1. Resp. S. Doctorem admittere distinctionem rationis inadæquatam, fundatam in solo modo imperfecto concipiendi, & comparatione ad creaturas: non verò distinctionem adæquatam fundatam in distinctione virtuali intrinseca. Aliis sane etiam contra A Arios probaret actum primum proximum, v. g. intellectum, voluntatem virtualiter intrinsece distingui ab actibus intelligendi, & volendi: non enim S. D. tantum loquitur de radicali, sed etiam de formali principio operationis.

Et ad argumentum inde deductum Resp. Natura constituitur per illud prædicatum, per quod exprimitur prima radix operationum &c. & ab omni operatione virtualiter distincta, nego, ab aliis quibus, concedo. Sed intelligere actuale non est radix & principium operationum respectu aliarum à se, virtualiter distincta, nego, respectu sui non est virtualiter distincta, conc. min. & nego consequent. Instantia à creatis non urget, quia naturæ radicalitas distincta ab operatione provenit ex limitatione naturæ creatæ, prout antè dixi.

Dico igitur, naturam in abstracto, seu secundum conceptum analogicè abstractum à creatæ & increatæ præscindere, an illa radix consistat in actu primo, vel secundo, & neque in suo conceptu formaliter includere, neque excludere operationem; sed si conceptus naturæ trahatur ad res creatas, ubi semper est permixta potentia, tunc natura est radix intelligendi per modum actus primi; si trahatur ad essentiam Divinam est radix intelligendi per modum actus secundi.

24. Ad 2. auctorit. Resp. Illam non esse ad rem,

quia tantum loquitur S. D. de objecto voluntatis, quod eidem præsupponi clarum est, *nihil quippe volitum, quin præcognitum*: Aliud est de objecto intellectus, quod ab actu intelligendi virtualiter non distinguitur in Divinis, cum juxta eundem S. D. *intellectus & intellectus sunt eadem omnibus modis*. Unde ad argumentum inde deductum distinctum, objectum præintelligitur actui potentia volitiva, conc. intellectiva nego.

Ad primam rationem in contrarium n. 3. dist. 25. maj. Omnis operatio limitata & creata præsupponit principium, conc. omnis operatio illimitata, & increata, nego maj. Cur non etiam omnis increata? quia ratio emanationis comitatur operationem quatenus limitatam, & tam in suo fieri, quam esse dependentem à suo agente, quod in increato agente non invenitur.

Ad primam Confirm. Resp. potentiam non tantum radicalem, sed etiam proximam generandi ratione distingui ab actu generandi secundum nostrum modum concipiendi, & distinctione rationis fundatâ supra distinctionem virtualement extrinsecam, per analogiam ad res creatas, conc. intrinsecam, nego.

Ad secundam Confirm. nego paritatem inter relationem & actionem, quia nec esse ad relationis dicitur imperfectionem, nec illo sublato remaneret conceptus relationis; at verò esse ab actionis dicitur imperfectionem dependentiæ, eoque sublato adhuc remanet essentialia prædicatum operationis vitalis.

Si petas: quis ergo sit conceptus operationis ut sic? Accipe ex S. D. 1. 2. q. 3. a. 2. in c. *operatio est ultimus actus operantis: unde & actus secundus à Philosopho nominatur*. Quod maxime verum est de operationibus immanentibus, quæ non sunt de prædicamento actionis. Unde de actu intelligendi ita loquitur idem S. Doct. hic q. 14. a. 2. ad 2. *Non enim intelligere est motus, qui est actus imperfecti, qui est ab alio in aliud; sed actus perfecti existens in ipso agente*. Sicut ergo datur in divinis generatio, quæ non est mutatio; quia ratio mutationis tantum convenit generationi viventis, quatenus est involuta potentialitati; ita similiter datur formaliter operatio in divinis, quæ non sit egressio tanquam à principio, & actu primo, quia hæc ipsa ratio egressio involvens oppositionem ad principium, à quo procedit, formaliter tantum convenit operationi creatæ, quæ est permixta potentialitati.

Ad 2. Resp. Gratia sanctificans est participatio divinæ naturæ inadæquata, & accommodata ad modum suscipientis, concedo; adæquata, & ad modum communicantis, nego. Ergo natura divina, ut est in aliqua inadæquata sui participatione, non est ipsum intelligere conc. ut est in se ipsa, sive in communicante, nego consequentiam.

Ad 3. nego sequelam. Eiusdem probat. distinctio beatifica, est participatio divinæ intellectio-nis, secundum rationem actus secundi vitæ intellectivæ, conc. secundum rationem radicis, & intelligere per se subsistentis, nego. Tria igitur habet divinum intelligere in se absque distinctione virtuali simplicissimè identificata: primò quòd sit actus secundus, seu ipsa vita secunda intellectiva.

Secun-

Secundò quòd sit ipsa virtus intelligendi proxima. Tertiò quòd sit ipsa radix intelligendi nullam aliam presupponens. Quæ omnia in se intrinsecè omnibus modis indistincta, distinctè tamen & divisim à Beato participantur. Actus nimirum secundus per visum; virtus proxima per lumen gloriæ; radicalis per gratiam.

31. Ad quartum Resp. Immaterialitas est ratio intellectualitatis à priori, & notior quoad nos, & imperfectum modum intelligendi conc. quoad se, & cum fundamènto ex parte rei conceptæ, nego: ibi enim tam benè & convertibiliter actualissima intelligibilitas infert immaterialitatem, seu spiritualitatem, quàm immaterialitas intelligibilitatem.

Ad quintum Resp. cum Salmantic. naturam esse

objectum scientiæ connaturalissimum comparativè ad lineam scientiæ, non autem absolute; eo ipso quòd supponat primam lineam intellectualitatis, in qua divina essentia est objectum per se primò connaturalissimum.

Ad sextum nego consequ. quia licet inter speciem intelligibilem, intellectum, & intelligere ex parte rei significatæ nulla prorsus sit distinctio virtualis, tamen quia in modo significandi neque intellectus neque species expriment ultimam actualitatem lineæ & vitæ intellectualis, cum intellectus magis nomine actum primum, quàm secundum; species quoque intelligibilis non tam dicat formalitatem constituentem, quàm formam constitutam, idè non sunt idoneum constitutivam divinæ essentiae.

ARTICULUS V.

Quodnam tandem sit constitutum Divina natura.

S U M M A R I A.

1. Comparatio actus essendi cum actu intelligendi.
2. Essentia Divina est per essentiam forma intelligibilis.
3. Nulla distinctio virtualis inter lineam entitativam & intelligibilem.
4. Aseitas astruitur.
5. Transcendentia non obest constitutivo.
6. Neque distinctio virtualis.
7. Cum omnes divina perfectiones in se formaliter includantur.
8. Et tamen virtualiter distinguantur.
9. Neque apud Advers. spiritualitas per transcendentiam impeditur à constitutione essentia.
10. Astruitur etiam intelligere actualissimum.
11. Divina essentia pertinet ad utramque lineam, constituitur per ultimam actualitatem utriusque.
12. Cum neque sit virtualis distinctio inter esse & intelligere.
13. Neutrum se solo sufficit.
14. Probationes aseitatis in quantum acceptande.
15. Item probationes intelligere actualissimi.
16. An semper operari ad esse, & intelligibile sequatur ad rationem entis?

§. I.

Præsupposita ad resolutionem.

1. **U**T post relatas variorum opiniones exponam, quod sentio, supposita primum statuo in dekursu latius explicanda. Primum esto, ex S. D. cit. q. 14. a. 4. & 1. cont. gent. c. 4. quòd ita se habeat intelligere ad formam intelligibilem in linea intellectuali, sicuti se habet esse ad essentiam in linea entitativa.
2. Secundum, quòd essentia & natura divina formalissimè sub ratione naturæ virtualiter distinctæ ab attributis & relationibus sit forma seu species intelligibilis specificans ipsum actum intellectiois divinæ, ut partim in Tract. de vis. partim de scientia DEI ad cit. q. 14. communiter docent Thomistæ.

Tertium, esse & intelligere, ac per consequens 3, lineam entitativam & intellectualem in DEO non distingui virtualiter intrinsecè, & ex parte rei conceptæ, sed tantum ex nostro modo concipiendi, quòd evidenter infertur ex discursu S. D. l. sup. cit. Nimirum, si ultimæ actualitates linearum non sunt distinctæ, etiam ipsæ lineæ non sunt distinctæ; sed ultima actualitas lineæ entitativæ, quæ est esse, non distinguitur virtualiter ab ultima actualitate lineæ intellectivæ, quæ est intelligere; ergo nec ipsæ lineæ ita distinguantur. Minorem habet in terminis S. D. l. sup. cit. eaque nititur hoc discursu: Essentia DEI formalissimè tam re, quàm ratione est suum esse; sed essentia DEI formalissimè tam re, quàm ratione est suum intelligere; ergo esse DEI & re & ratione est ipsum intelligere DEI. Maj. quæ ac min. constat, quia perfectiones divinæ identificant sibi ultimam actualitatem suæ lineæ, igitur essentia Divina quatenus sub ratione formæ per essentiam intelligibilis pertinet ad lineam intellectualem, etiam sibi formalissimè identificat ultimam actualitatem illius lineæ, quæ est intelligere, & quatenus sub ratione formæ naturalis pertinet ad lineam entitativam, etiam esse eam ultimam illius lineæ actualitatem sibi identificat.

§. II.

Aseitas pertinet ad constitutum Divina essentia.

His positis sententiæ Aseitatem extollenti, concedo, quòd esse à se pertineat ad constitutum 4 essentia divinæ, non tantum latè, sed etiam strictiori sensu acceptæ, & ut est virtualiter distincta ab omni attributo; idque rectè probat prima ratio pro aseitate. Sanè natura etiam ut virtualiter distincta ab omni attributo pertinet ad lineam entitativam; ergo etiam ut sic identificat sibi ultimam actualitatem lineæ entitativæ; sed ultima perfectio lineæ entitativæ est esse per se in modo perfectitatis infinite perfectio; nempe esse à se, & indepen-

dependens ab omni causa: ergo essentia divina etiam ut virtualiter distincta ab omni attributo pro ultima actualitate constitutiva habet esse à se.

5. Neque obest afeitari transcendentalitas, quæ à Gonet obijcitur: Nam primò facile responderi poterit, hoc ipsum esse de ratione essentia in actu puro, ut omnia prædicata transcendat, utpote quæ per esse à se tanquam per differentiam non extrinsecus superadditam (quod neque Gonet admittit) sed implicitè inclusam contrahuntur ad esse divinum.

6. Secundo. Ideo transcendentalitas removeret afeitatem à constitutivo essentia & natura strictè accepta, quia per illa natura non conciperetur ut virtualiter distincta ab omni alia perfectione divina; sed hoc non. ergo. Minor prob. Non obstante transcendentia entis, adhuc concipitur ens ut virtualiter distinctum à suis proprietatibus, & radix virtualis ipsarum: ergo non obstante transcendentia potest afeitas & natura per ipsam constituta esse virtualiter distincta ab attributis, & radix virtualis ipsorum.

7. Tertio. Non aliâ ratione afeitas transcendit alia prædicata, nisi quatenus formaliter includitur in ipsis, sed formalis inclusio non impedit distinctionem virtualem: tum quia in sententia præfati Authoris non datur alia distinctio perfectionum in divinis, nisi includentis & inclusi, secundum conceptum explicitum & implicitum, ac proinde omnia divina prædicata in se mutuo formaliter includuntur, sequè invicem transcendunt: tum quia apud eundem in Tract. de SS. Trinitate, natura etiam ut virtualiter distincta formaliter & essentialiter includitur in divinis personalitatibus; ergo illa transcendentalis inclusio compatitur distinctionem virtualem.

8. Quarto. Aternitas, immutabilitas, infinitas DEI non minùs transcendunt omnia divina prædicata, quàm afeitas: & tamen non minùs à se invicem, quàm ab afeitate & aliis prædicatis v. g. sapientia, bonitatis, Paternitatis, &c. virtualiter distinguuntur: ergo etiam si afeitas transcendat omnia prædicata divina, tamen poterit ab his esse virtualiter distincta, & consequenter constituere naturam ab his virtualiter distinctam.

9. Denique contra Godoyum argumentor ad hominem: Immaterialitas, seu spiritualitas non minùs transcendit omnia prædicata Divina, quàm afeitas, cum æque de omnibus prædicari possit, quàm afeitas, infinitas, &c. Sed non obstante hac transcendentia potest esse constitutum Divina natura: ergo pariter afeitas.

§. III.

Intelligere actualissimum conjunctim requiritur cum afeitate ad constitutum essentia & nature Divina.

10. Sentio tamen ulterius intelligere actualissimum omnino pertinere ad constitutionem naturæ divinæ: eamque efficaciter probant rationes primùm allatae; authoritates quoque à S. D. adductæ evincunt, hanc omnino ipsius mentem & sententiam esse. Nihilominus sicuti afeitatem ut præciliam nostrâ ratione ab intelligere divino non existimo sufficere ad adequatam constitutionem naturæ divinæ; ita neque conceptum intellectiois actualis

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. I.

ut præciliam à conceptu afeitatis sufficientem iudico; sed Dico: utramque perfectionem afeitatis & intellectiois, pertinere ad conceptum explicitum & adequatam constitutionem naturæ divinæ intra lineam naturæ, virtualiter distinctæ: ita ut constitutum divinæ naturæ; in rigore metaphysico acceptæ, rectè exprimat per *intelligere actualissimum per se & à se subsistens*, in virtute unius termini incomplexi acceptum. Idque probant in primis authoritates S. D. & inde deductæ rationes tam pro afeitate, quàm pro intelligere, è quibus habetur, quòd sicut essentia divina formaliter pertinet ad utramque lineam entitativam & intellectivalem; ita formaliter sit suum esse, & suum intelligere: unde si intelligere pertinet ad constitutionem divinæ naturæ; quia in sensu formali divina natura est suum intelligere; non minùs esse à se, pertinebit ad illius constitutionem, quia in eodem sensu à S. D. asseritur, quòd divina essentia sit suum esse.

Unde nostra assertio probatur primò: forma infinite perfecta essentialiter pertinens ad lineam tam intellectivam, quàm entitativam, pro suo constitutivo requirit ultimam actualitatem utriusque lineæ; sed natura divina est forma infinite perfecta essentialiter pertinens ad utramque lineam, cum per essentiam habeat ut non minùs sic forma intelligibilis, quàm naturalis: ergo pro suo constitutivo requirit ultimam actualitatem utriusque lineæ; nimirum *intelligere, & esse*. Et hoc non per modum duplicis conceptus virtualiter distincti (hæc enim ratione conciperemus in DEO aggregatum vel compositum per accidens) ergo per modum unius impræcindibilis constitutivi, sicut & ipsa natura DEI pertinens ad lineam intelligibilem non distinguitur illo modo à se ipsa ut pertinente ad lineam entitativam.

Confirm. intelligere pertinet ad constitutionem divinæ essentia, ergo & esse à se. Conseq. prob. intelligere actualissimum non distinguitur virtualiter ab esse à se; ergo si divina natura constituitur per intelligere actualissimum, etiam constituitur per esse à se.

Probatur ulterius. Neque afeitas ut præciliam intelligere, neque intelligere ut præciliam ab afeitate, sed utrumque simul sumptum habet requisitas condiciones ad constitutum divinæ essentia: ergo neutrum seorsum, sed utrumque simul sumptum per modum unius impræcindibilis conceptus constituit essentiam divinam. 1. Pars antecedentis ex hoc fit manifestata, quòd esse à se ut præciliam ab intelligere, non exprimat ultimam perfectissimamque actualitatem vitæ intellectivæ; quæ est tertia conditio supra §. 2. requisita. Certè natura viventis intra suam lineam continet determinatum vitæ gradum; ergo nisi iste exprimat, conceptus divinæ naturæ non exprimitur.

Ais: an non Divinitatem, DEUM, Ens increatum concipit, qui concipit Ens à se, tametsi de intelligere nihil cogitet? Resp. Concipit Divinitatem, DEUM, Ens increatum quasi inchoativè, & confusè, conc. completè, & distinctè nego. Conceptus enim distinctus & completus divinitatis est conceptus *intelligentia purissima & actualissima à se existens*: in quo vita determinata actûs puri, ab

E

omni

omni alterius non tantum creati, sed viventis natura expressè distinguitur; qua ex causa DEUS Græcis Theos à videndo vel contemplando dicitur: Ratio verò entis increati, & motoris immoti, est quidem conceptus primò obvius ad quem à creatis ascendimus, magis tamen quæstionem *an est?* quam *quid est?* expedit, divinamque naturam ab omni ente creato ut creatum, non verò ut vivens est (quod accedente conceptu intelligere actualissimi præstat) explicitè distinguit.

14. Ex quo etiam intelliges, in quo sensu admittendæ, vel rejiciendæ sint probationes in favorem afeitatis sup. relatæ. Est nimirum *Esse DEI ipsa ejus essentia, nomen quoque ab essendo* exprimit quidditatem DEI, ut simul exprimat gradum vitæ, in quo distinguitur ab omni creato, non tantum in quantum creatum, sed etiam in quantum vivens est, nego. ut exprimat tantum rationem entis increati, quâ distinguitur ab omni creato ut creatum est, conc. sed hoc non sufficit ad constitutum naturæ divinæ sub ultimato & completo conceptu suæ linearæ, qui gradum vitæ determinatum insuper inolvit.

Rursus: *Esse à se* est ultima actualitas divinæ essentia, exprimens perfectionem linearæ entitativæ conc. vitalis & intellectualis nego: ergo est constitutum essentia divinæ ex nostro imperfecto modo concipiendi inadæquatè, confusè, & inchoativè acceptæ, conc. ex parte rei conceptæ & in linea naturæ adæquatè, distinctè, & completè acceptæ, nego. Per *esse* quoque à se DEUS per se primò differt ab omni eo, quod non est DEUS, sub confusa & communi ratione entis increati, conc. sub ratione viventis. nego.

Tandem omnia alia prædicata ultimato resolvuntur in afeitatem, prout simul est esse in ordine intelligibili, adeoque ipsum intelligere, conc. prout ab illo præcinditur, nego. Non enim esset ultima actualitas, nisi esset simul ultima actualitas ordinis & linearæ intelligibilis, quæ ex natura sua gaudet maximâ & perfectissimâ actualitate. Unde intelligere DEI non resolvitur in esse à se, tanquam rationem à priori, sed intelligere actualissimum per esse à se, & esse à se per intelligere actualissimum, tanquam conceptus convertibiles & inadæquati ex se mutuo inferuntur.

15. Quòd neque intelligere actualissimum ut præci-

sum ab afeitate sit sufficiens constitutum divinæ naturæ, quæ est secunda pars antec. sup. positi, probantur hæcenus argumenta pro afeitate adducta: & sanè sicut afeitas præcisa ab actu intelligendi non est ultima actualitas essentia vitalis, quæ talis: ita nec intelligere præcisiu ab actu infinite essendi (quem semper per afeitatem intelligo) esset ultima actualitas naturæ existentis quæ talis. Necessè est igitur, ut non minus afeitas, quam intelligere actualissimum ingrediatur explicitum conceptum constitutivi divinæ essentia: adeoque constitutum divinæ essentia est intelligere divinum per se & à se subsistens: quippe, quod omnes habet conditiones ad constitutum requisitas. Primò, quòd sit intrinsecum & essentiale prædicatum, quia vivere vitæ intellectualivæ, eaque non in actu primo sed secundo constitutâ, est intrinsecum & essentiale natura divinæ. Secundo: est radix virtualis omnium operationum, & attributorum: operationum quidem, quatenus præsupponunt intellectionem seu primam vitæ intellectualis operationem; attributorum verò, quia vel pertinent ad operationem, ut sapientia, bonitas, &c. & tunc sicut virtualiter ex intelligere divino, seu primâ radice operationum: vel pertinent ad esse, ut eternitas, immutabilitas, &c. & tunc consequuntur ad esse actualissimum, quod convenit intelligere divino secundum rationem afeitatis secum explicitè identificatam. Tandem etiam exprimit gradum vitæ infinite perfectæ, qui est esse intellectivum non purè radicale, ut in creatis, sed actuale actu intellectionis infinite perfectæ.

Si adhuc dicas: Intelligere sequitur ad esse: ergo: non potest esse constitutum divinæ essentia. Antec. prob. primò: quia operari sequitur ad esse, intelligere est quoddam operari: ergo sequitur ad esse divinum. Secundo: verum & intelligibile sequitur rationem entis; ergo etiam intelligere sequitur ad esse. Resp. neg. vel dist. antec. intelligere accidentale & permixtum potentia conc. intelligere per se subsistens, nego. Ad cuius primam probationem distingo antec. operari radicale & primarium, quod habet rationem ultimæ actualitatis in gradu vitæ perfectissimo, sequitur ad esse, nego; operari secundarium & consequitivum in aliquo gradu vitæ, conc. Ad secundam prob. dist. antec. verum & intelligibile sequitur rationem entis, ex limitatione in rebus creatis, concedo: ex vi propriae linearæ, nego.

DISPUTATIO IV.

DE

Distinctione Naturæ Divinæ à relationibus & attributis.

ARTICULUS I.

An admittenda sit distinctio formalis actualis ex natura rei inter Divinas perfectiones?

SUMMARI A.

1. Significatum attributi.
2. Nulla realis distinctio inter essentiam ad relationes, vel attributa comparatam.
3. Est tamen aliqua admittenda distinctio inter perfectiones, etiam non oppositas relativè.
4. Major quam rationis ratiocinantis.
5. Cum alias omnia DEI nomina essent Synonyma.
6. Quæ DEVM non secundo, sed primò intentionali-ter denominant.
7. Duplex principalis sententia D. Thomæ & Scoti.
8. Diversitas sententiarum in explicanda distinctio-
ne virtuali.
9. Doctrina & textus Scoti.
10. Opponitur auctoritas Concilii Lateran. 4^{ti}.
11. Evasio præcluditur.
12. Opponitur auctoritas Florentini.